

Een mens lijdt het meest...

Elke organisatie kent zo haar eigen sores. Het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WFZ) is hierop geen uitzondering. Een van onze permanente hoofdbrekens is de vraag: hoe kritisch of soepel moet het WFZ zich opstellen als het gaat om borgingsverzoeken? In de achterban van het WFZ leven hierover verschillende meningen. Dat is begrijpelijk, omdat er op de eerste plaats uiteenlopende solidariteitsopvattingen bestaan.

Moet bijvoorbeeld het WFZ wel of niet vooral de zwakste organisaties een helpende hand bieden? Verder verschillen mensen in hun persoonlijke risicoperceptie en 'risk-appetite'. Ten slotte speelt ook mee dat opvattingen worden gekleurd door individuele posities en belangen. Wat cru gesteld: betreft het de eigen garantie-aanvraag, dan wordt het WFZ al snel als (te) kritisch ervaren. Gaat het daarentegen over garantieverlening aan anderen, dan wordt het WFZ met regelmaat op het hart gedrukt dat er scherp(er) gelet moet worden op alle risico's die tegenwoordig spelen – we moeten natuurlijk geen 'corporatietoestanden' in de sector krijgen.

Zoals hopelijk bekend: een WFZ-garantie houdt in dat het WFZ de betalingsverplichtingen voor de rente en aflossing aan de bank of de belegger volledig overneemt, als de zorginstelling daar zelf niet meer aan kan voldoen. Om eventuele garantieclaims te kunnen betalen is er allereerst het risicovermogen (het 'spaarvarken'). Mocht dit onverhoopt niet voldoende zijn om aan de financiële claims te kunnen voldoen, dan kan het WFZ vervolgens van de aangesloten deelnemers een (beperkte) financiële bijdrage vragen: het 'obligo', oftewel: de 'collectebus'. Mocht ook dit niet voldoende zijn, dan kan het WFZ in laatste instantie een beroep doen op de Rijksoverheid, als de 'achterborg'. Het derde element, de indirecte staatsgarantie, is doorslaggevend voor de zekerheid die financiers aan de WFZ-garantie ontlenuen¹. Voor de gemoedsrust van WFZ-deelnemers is daarentegen de eerste buffer, het risicovermogen, het belangrijkste.

Het WFZ streeft ernaar dat de 'collectebus'-regeling nooit in werking hoeft te treden. Dit is ook de achtergrond voor de 'selectie aan de poort' bij deelname en de (risico)beoordeling van nieuwe investeringsprojecten. Maar dit is slechts de ene kant van de medaille, want het WFZ is door intramurale zorginstellingen opgericht om hun financiering te faciliteren. Zou dit uit beeld raken, dan is de bestaansreden van het WFZ in het geding. De hamvraag is dus steeds: waar ligt de goede balans tussen enerzijds garanties verlenen (= risico's accepteren) en anderzijds garanties weigeren

(= risico's vermijden), zodat het obligorisico voor WFZ-deelnemers en het achterborgrisico voor de Rijksoverheid, ook op de lange termijn, op een acceptabel niveau blijft?

Een risico komt vaak neer op 'een gevoelde dreiging'. Gevoelens zijn slechts in beperkte mate vatbaar voor rationele argumenten. Zorgen of ongerustheid worden doorgaans dan ook nauwelijks weggenomen met statistieken, rapporten van 'deskundigen', of bagatelliserende uitlatingen van allerlei 'officials' – denk maar even aan de Groningers en de aardbevingen. Ook als het gaat over een al dan niet aanwezig obligorisico bij het WFZ, speelt de innerlijke beleving een belangrijke rol en is het moeilijk – ook omdat niemand de toekomst kan voorspellen – om hierover een 'strikt zakelijk' gesprek te voeren. In reactie op vragen over het eventuele risico van WFZ-deelname kies ik daarom zelf vaak voor de omgekeerde benadering door te stellen: "Wat is nou het ergste dat je kan overkomen? Stel dat de 3% obligo moet worden opgevraagd – waar naar huidige inzichten overigens totaal geen zicht op is, en waar we alles aan doen om te voorkomen dat het ooit zo ver komt – dan ben je als deelnemer twee jaar rentevoordeel kwijt van de twintig tot dertig jaar rentevoordeel die je met WFZ-borging verdient. Hoezo risico?"

In onze jaarverslagen wordt geprobeerd om de financiële degelijkheid van het WFZ, dat wil zeggen het beperkte obligorisico, duidelijk te maken door cijfers en grafieken, die weergeven hoe het risicovermogen zich in absolute en relatieve zin ontwikkelt ten opzichte van de uitstaande garanties. Dit zegt niet alles, omdat een grafiek geen inzicht biedt in de mate van risico die aan de lopende garanties kleeft. Door een worstcasebenadering wordt geprobeerd het obligorisico wat te concretiseren. Zoals in het laatste WFZ-jaarverslag staat (blz. 28): "Zelfs in het denkbeeldige geval dat alle 'categorie rood'-deelnemers tegelijkertijd failliet zouden gaan, zou het WFZ de totale garantieschade (149,2 miljoen euro) probleemloos kunnen opvangen met het aanwezige risicovermogen. Temeer daar de schadebetalingen in de praktijk niet ineens, maar uitgesmeerd over vele jaren plaatsvinden." Iedere lezer zal, neem ik aan, be-

WFZ
Waarborgfonds
voor de Zorgsector

Herman Bellers,
directeur WFZ

grijpen dat het failliet gaan van maar liefst zeven zorginstellingen tegelijkertijd in de praktijk erg onwaarschijnlijk is en zal hieruit hopelijk concluderen dat het obligorisico dus vooral theoretisch is, nog afgezien van het behapbare schadebedrag.

Een scepticus zou kunnen tegenwerpen dat deze geruststellende analyse vooral het heden betreft, waarmee nog geen zekerheid wordt geboden voor de toekomst. Dit is correct en die zekerheid zal er natuurlijk ook nooit komen. Dit neemt niet weg dat het WFZ wel degelijk toekomstscenario's doorrekent om een beeld te krijgen van het financiële incasseringsvermogen op de langere termijn. Dit gebeurt met behulp van twee verschillende rekenmodellen. Het eerste rekenmodel komt er in feite op neer dat WFZ-jaarrekeningen voor een lange reeks van toekomstige jaren worden opgesteld, op basis van zelf te kiezen uitgangspunten. De waarde hiervan is dat, door met uiteenlopende aannames (separaat en in samenhang) 'te spelen', er goed inzicht wordt verkregen in de gevoeligheid van de financiële huishouding van het WFZ voor variaties in belangrijke grootheden, waaronder eventuele toekomstige garantieclaims. Door met schadebedragen en tijdsperiodes te variëren kunnen de veiligheidsgrenzen worden verkend. Dit rekenmodel/scenariomodel doet wat de naam zegt: het rekent rechttoe, rechtaan 'stel-dat'-scenario's door, op basis van zelf gekozen input. Het model 'voorspelt' niets en zegt evenmin iets over het realiteitsgehalte van de data-invoer.

Om deze reden zijn de risicoberekeningen van eventuele garantieschade recentelijk verfijnd door het toepassen van 'Monte-Carlosimulaties'. Kort gezegd komt dit erop neer dat aan elke WFZ-deelnemer afzonderlijk een bepaalde faillissementskans en -schade wordt toegedicht. De 'kans' wordt (subjectief) bepaald op basis van alle bij het WFZ beschikbare kredietwaardigheidsinformatie, de 'mogelijke schade' wordt ontleend aan de garantiebestanden. Een Monte-Carlosimulatie is vergelijkbaar met het werpen van veel dobbelstenen tegelijkertijd en het optellen van alle uitkomsten van alle stenen. Niet één keer, maar heel veel worpen achtereen. Door

de resultaten van alle worpen in beeld te brengen ontstaat een frequentieverdeling of kansverdeling. Dit biedt, met inachtneming van allerlei relativeringen, vervolgens de basis voor conclusies in de trant van: 'met een zekerheid van 95% blijft de eventuele garantieschade voor het WFZ in de komende periode van X jaar tussen de 0 en Y euro'. Dit type kansberekeningen is ook wel bekend als VAR (Value At Risk). De uitkomsten van deze rekenexercities kunnen vervolgens weer als invoer worden gebruikt voor het eerstgenoemde rekenmodel om de bredere consequenties in beeld te brengen².

De uitkomsten van al onze rekenpartijen ondersteunen de conclusie dat de kans dat het WFZ een beroep zou moeten doen op obligo of achterborg uiterst beperkt en zelfs nagenoeg afwezig is, zeker voor de nabije toekomst. Mijn mening is dan ook dat het aan WFZ-deelnemers verbonden obligorisico bij het management van zorginstellingen, eufemistisch gezegd, bepaald niet hoog op de lijst met zorgpunten behoeft te staan. Maar mijn mening doet hier weinig ter zake. Want, zoals hiervoor al gezegd, eventuele persoonlijke gevoelens van zorg over een mogelijke toekomstige obligoheffing zijn niet altijd vatbaar voor argumenten van derden of kansberekeningen. Het is om deze reden van wederzijds belang dat de communicatielijnen tussen deelnemers en WFZ open blijven. De risicobeleving van de WFZ-deelnemers als collectief is immers richtinggevend voor de wijze waarop het WFZ de balans zoekt tussen borgingsverzoeken honoreren (= risico's accepteren) en borgingverzoeken afwijzen (= risico's vermijden). Anders gezegd: de mate van strengheid of soepelheid die het WFZ aan de dag legt, is afhankelijk van waar de WFZ-deelnemers zich als mederisicodragers nog 'happy' bij voelen. ◆

¹ Dat de financier hierdoor geen enkel kredietrisico meer loopt, vertaalt zich in een lagere rente voor de geldnemer: gemiddeld zo'n 1,5 procentpunt in de afgelopen periode.

² Ik realiseer mij dat deze summier omschrijving niet voor iedereen voldoende duidelijkheid zal bieden, maar het bestek van dit artikel staat niet toe om hier nu dieper op in te gaan. In een volgend artikel vertel ik er graag meer over.